

บทนำ

ในประเทศเวียดนามตอนเหนือมีคนไทยหลายกลุ่มตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยโบราณกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างพูดภาษาตระกูลไทหลากหลายสาขา มีทั้งกลุ่มเหนือ เช่น บู้โย แสก ฯลฯ กลุ่มกลาง เช่น นุง ตูเหล่า ฯลฯ กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ เช่น ไทดำ ไทขาว ไทแดง ไทเมือง (ฮ่างตง) ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีกลุ่มเครือญาติที่พูดภาษาตระกูลกะได เช่น ลาจี้ ลายา ผู้เปี้ยว เกอเหล่า ฯลฯ ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยๆ กระจายกันอยู่ในส่วนต่างๆ ของเวียดนามเหนือ การสำรวจประชากรในเวียดนามเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๙ ปรากฏว่ามีชนกลุ่มน้อยที่พูดภาษาตระกูลไททั้งหมดประมาณ ๓,๑๐๒,๑๕๐ คน (Dang Chuu และ Luu 1993 : หน้า ๑๑๑-๑๔๑) ถือว่าเป็นชนชาติส่วนน้อยที่มีจำนวนมากที่สุดในเวียดนาม

บริเวณที่มีคนไทอาศัยอยู่หนาแน่นและรวมกันเป็นปึกแผ่นอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของเวียดนาม ใกล้กับชายแดนจีนตั้งแต่เขตมณฑลยูนนานใต้ ต่อไปจนถึงชายแดนลาวเขตหัวพันและเชียงขวาง ดินแดนแถบนี้เคยเกี่ยวข้องกับลาว รู้จักในชื่อ “แคว้นสิบสองจุไทย” ซึ่งขึ้นอยู่กับนครหลวงพระบางและส่งส่วยให้ราชสำนักลาวในอดีต จึงถือว่าเป็นชายแดนของพระราชอาณาจักรสยาม (ในสมัยที่ลาวยังเป็นประเทศราช) อีกด้วย ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น กองทัพสยามได้ยกทัพมากวาดต้อนผู้คนแถบนี้ไปตั้งถิ่นฐานในแถบภาคกลางของประเทศไทยหรือสยามหลายครั้ง โดยเฉพาะพวกไทดำ (หรือรู้จักกันในชื่อของ “ลาวโซ่ง” ในปัจจุบัน) ที่ตั้งบ้านเรือนอยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม ฯลฯ เนื่องจากที่ตั้งของแคว้นสิบสองจุไทยใกล้กับจีนและเวียดนาม ผู้นำในท้องถิ่นจึงต้องส่งส่วยให้กับจีนและเวียดนามอีกด้วย ฉะนั้นจึงเป็นเมืองประเภท “สามฝ่ายฟ้า” เมืองส่วนใหญ่ในสิบสองจุไทยเดิมอยู่ในอำนาจการปกครองของผู้นำชาวไทดำและไทขาว สยามสูญเสียสิบสองจุไทยให้ฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. ๑๘๘๘ สิบสองจุไทยจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณานิคมฝรั่งเศสในเวียดนาม แม้จะมีการปรับปรุงการปกครองในเวียดนามภายใต้ระบบอาณานิคมของฝรั่งเศส ผู้นำชาวไทขาวและไทดำยังคงสืบทอดอำนาจการปกครองในหัวเมืองต่างๆ ภายใต้การดูแลของฝรั่งเศสต่อมาอีก จนกระทั่งฝรั่งเศสแพ้สงครามแก่อังกฤษชาติของพวกเขาเวียดนามที่เดียนเบียนฟู (เมืองแดงของไทดำ) เมื่อปีค.ศ. ๑๙๕๔ ดินแดนที่คนไทอาศัยอยู่ก็ตกอยู่ภายใต้ระบบการปกครองแบบสังคมนิยมของเวียดนาม จึงเป็นการสิ้นสุดการปกครองท้องถิ่นโดยคนไทยที่สืบทอดมาแต่โบราณอย่างสิ้นเชิง

ในดินแดนทางทิศใต้ของบริเวณเดิมที่เคยเป็นสิบสองจุไทย ปัจจุบันเป็นเขตจังหวัดแทงฮัวและเหงอัน ก็มีคนไทยหลายกลุ่มอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่ตั้งถิ่นฐานในบริเวณนี้มาตั้งแต่โบราณ เช่น พวกเมือง (พวกเวียดนามดั้งเดิมพูดภาษาตระกูลเวียดนาม-เมือง) พวกโอตูและขมุ (พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร) ฯลฯ คนไทที่อาศัยอยู่ในเขตแทงฮัวและเหงอันนั้นไม่ค่อยเป็นที่รู้จักดีเหมือนพวกไทขาวและไทดำในเวียดนาม งานศึกษาวิจัยคนไทยในเหงอันและแทงฮัวก็มีอยู่อย่างจำกัด นักวิชาการชาวฝรั่งเศสชื่อ R. Robert ได้เขียนงานศึกษาไทแดงที่เมืองลางแจ้ง จังหวัดแทงฮัวเมื่อปี

ค.ศ. ๑๙๔๑ หลังจากนั้นก็ไม่ค่อยมีงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสังคมของไทยแดงหรือไทอื่นๆ ในบริเวณนี้มากนัก ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษากลุ่มคนไทในจังหวัดเหงอัน เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชนและวัฒนธรรมของไทยเมืองและไทแดง เขตที่ศึกษาคือ ตำบลมุนเซ็น ซึ่งเดิมคนไทยเรียกว่า “เมืองกว่า” ใกล้อำเภอคอนกวง จังหวัดเหงอัน เมืองกว่ามีทั้งไทแดงและไทเมืองจำนวนมากอาศัยอยู่ใกล้เคียงกัน

ชำนาญ หอสมุด